Examen VMBO-KB

2013

tijdvak 1
woensdag 22 mei
9.00 - 11.00 uur

maatschappijleer 2 CSE KB

Dit examen bestaat uit 46 vragen.
Voor dit examen zijn maximaal 56 punten te behalen.
Voor elk vraagnummer staat hoeveel punten met een goed antwoord behaald kunnen worden.

KB-0323-a-13-1-o

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Meerkeuzevragen
Schrijf alleen de hoofdletter van het goede antwoord op.

Politiek en beleid

afbeelding 1

bron: website van een politieke partij

1p **1** Afbeelding 1 komt van de website van een politieke partij.
Bij welke stroming is deze partij in te delen, als je af gaat op afbeelding 1?
A de ecologische stroming
B de liberale stroming
C de rechtsextremistische stroming

tekst 1

Partij A: Dit kabinet laat de gewone gezinnen en mensen die het toch al zwaar hebben voor de crisis betalen en ontziet de rijken.

Partij B: Onze partij kiest voor een kleine en krachtige staat met lage belastingen en zonder overbodige regels.

Partij C: Onze partij wil graag werken aan een samenleving waarin betrokkenheid van mensen en onderling vertrouwen centraal staan. Gemeenschappelijke waarden en normen zijn daarbij heel belangrijk.

naar: de websites van drie politieke partijen van 14 december 2011

1p **2** Tekst 1 is afkomstig van de websites van drie verschillende politieke partijen.
→ Welke politieke partij heeft welke uitspraak gedaan?
Kies uit CDA, PvdA en VVD.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Partij A: …
Partij B: …
Partij C: …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 2

Verkiezingslijst van de VVD in de gemeente Hardinxveld-Giessendam voor de gemeenteraadsverkiezingen in 2010:

1 Alida de Jong-Ambachtsheer
2 Johan van Dam
3 drs. Misja Kraaijeveld
4 Riet Vis
5 Jan Egas
6 Arie Knegt
7 Gerty Schenderling-Thissen
8 John de Bruin
9 Margriet den Breejen
10 Jaap Huisman
11 Wim de Rover
12 Henk Haeser
13 mr. Johan de Jong
14 Jaap Tromp

bron: www.hardinxveld-giessendam.nl van 20 januari 2012

Lees tekst 2.

1p **3** Wie heeft of hebben deze verkiezingslijst vastgesteld?

A de burgemeester van Hardinxveld-Giessendam
B de lokale afdeling van de VVD
C de Tweede Kamerleden van de VVD
D het college van B en W van Hardinxveld-Giessendam

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tabel 1

Uitslag … verkiezingen 2011 Drenthe

partij	zetels 2007	zetels 2011	verschil
VVD	8	9	1
PvdA	13	12	-1
PVV	0	4	4
CDA	10	6	-4
SP	5	4	-1
D66	0	2	2
GroenLinks	2	2	0
ChristenUnie	3	2	-1
SGP	0	0	0
PvdD	0	0	0
50Plus	0	0	0
overigen	0	0	0

bron: www.sargasso.nl van 3 maart 2011

1p **4** In Nederland worden er verkiezingen gehouden voor verschillende politieke organen, bijvoorbeeld voor de Tweede Kamer. In tabel 1 staat een uitslag van de verkiezingen voor een politiek orgaan in Nederland. Voor welk politiek orgaan waren deze verkiezingen?
voor
A de Gedeputeerde Staten
B de gemeenteraad
C de Provinciale Staten
D het college van B en W

Zie tabel 1.

1p **5** Welke politieke stroming heeft de meeste zetels gewonnen en welke politieke stroming heeft de meeste zetels verloren?

	meeste gewonnen	meeste verloren
A	christendemocratische stroming	liberale stroming
B	christendemocratische stroming	sociaaldemocratische stroming
C	liberale stroming	christendemocratische stroming
D	liberale stroming	sociaaldemocratische stroming
E	sociaaldemocratische stroming	christendemocratische stroming
F	sociaaldemocratische stroming	liberale stroming

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 3

Hoofdpunt: directe invloed van mensen

De belangrijkste politieke bestuurders (burgemeesters, commissarissen van de Koningin, minister-president en voorzitter Europese Commissie) moeten rechtstreeks worden gekozen. Er moet op alle niveaus een referendum worden ingevoerd.

naar: de website van een politieke partij van 6 december 2011

1p **6** Van de website van welke politieke partij is tekst 3 afkomstig?
A CDA
B D66
C SGP

2p **7** In tekst 3 staat dat op alle niveaus een referendum ingevoerd moet worden. Met niveaus worden politieke bestuurslagen bedoeld. Eén van deze bestuurslagen is op Europees niveau: het bestuur van de Europese Unie.
→ Welke **drie** bestuurslagen worden in tekst 3 nog meer bedoeld?

2p **8** Eén van de voorstellen in tekst 3 is het invoeren van een referendum. Tegenstanders wijzen er soms op dat het organiseren van een referendum veel geld kost. Een argument van voorstanders kan zijn dat een referendum zorgt voor meer steun van de bevolking voor een politiek besluit.
→ Geef een **ander** argument tegen en een **ander** argument voor een referendum.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
ander argument tegen: …
ander argument voor: …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 4

VVD Eerste Kamer twijfelt over verbod onverdoofd ritueel slachten

De VVD in de Eerste Kamer is kritisch over de kwaliteit en onderbouwing van het wetsvoorstel om het onverdoofd ritueel slachten te verbieden. “Maar daarmee is niet gezegd dat we tegen stemmen.” Dat laat Loek Hermans, voorzitter van de VVD-fractie in de Eerste Kamer vandaag weten via zijn woordvoerder.
In de Tweede Kamer steunde een ruime meerderheid het voorstel van de Partij voor de Dieren. De Partij voor de Dieren wil met de wet een einde maken aan de uitzondering dat joodse en islamitische slagers dieren mogen slachten zonder ze te verdoven. Alleen het CDA, de ChristenUnie en de SGP waren tegen, omdat een verbod **...** raakt.

naar: www.ad.nl van 19 oktober 2011

1p **9** Welk grondrecht moet op de puntjes in tekst 4 worden ingevuld?
- **A** de vrijheid van godsdienst
- **B** de vrijheid van meningsuiting
- **C** de vrijheid van vereniging
- **D** het recht op onaantastbaarheid van het lichaam

1p **10** Over welke fase van het politieke besluitvormingsproces gaat het in tekst 4?
- **A** fase 1: noemen van wensen/het (h)erkennen van het probleem als politiek probleem
- **B** fase 2: vergelijken of afwegen van politieke problemen
- **C** fase 3: beslissen over problemen
- **D** fase 4: uitvoeren van besluiten

Zie tekst 4.

1p **11** Hoeveel Eerste Kamerleden moeten er minimaal met het wetsvoorstel instemmen, om te zorgen dat het wetsvoorstel aangenomen wordt?
Ga er vanuit dat alle Kamerleden aanwezig zijn.
- **A** 26
- **B** 38
- **C** 51
- **D** 76

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

2p **12** Het parlement heeft een aantal rechten waarmee zij de wetgevende taak en de controlerende taak kan uitvoeren. Hieronder staan zes rechten van het parlement.

→ Welke twee rechten vallen onder de **wetgevende** taak?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.

1 recht om een motie in te dienen
2 recht om vragen te stellen
3 recht van amendement
4 recht van enquête
5 recht van initiatief
6 recht van interpellatie

tekst 5

Klachten over NS

Belachelijk en onaanvaardbaar. De eerste sneeuwvlokken vallen en het is meteen weer mis. Reizigersorganisatie Rover oordeelde vrijdag hard over het feit dat het treinverkeer in Nederland ontregeld is vanwege de sneeuwval.

naar: www.parool.nl van 3 februari 2012

Lees tekst 5.

1p **13** De ontregeling van het treinverkeer door het winterweer is een politiek probleem.
Waarom is er sprake van een politiek probleem?

A omdat de media er aandacht aan besteden
B omdat een belangenorganisatie zich ermee bemoeit
C omdat veel andere landen geen problemen hebben
D omdat veel mensen een oplossing wensen van de overheid

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

afbeelding 2

Onderaan de afbeelding staat:
Geachte Kamerleden, dieren horen in de wei!
Vandaag besluit u over de toekomst van megastallen in Nederland. De afgelopen maand tekenden ruim 10.000 Nederlanders, waaronder verschillende bekende Nederlanders, vol overtuiging tegen megastallen. Het resultaat ziet u hier.
Tweede Kamer, neem een wijs besluit: kies niet voor megastallen, maar voor een duurzame veehouderij die goed is voor mens, dier en milieu.
Kijk voor de tekeningen mét de motivaties van de tekenaars op www.dierenindewei.nl.

naar: de Volkskrant van 1 december 2011

2p **14** Afbeelding 2 is afkomstig van Milieudefensie, een pressiegroep. Een kenmerk van pressiegroepen is dat die groepen bepaalde belangen nastreven.

→ Noem een **ander** kenmerk van pressiegroepen en geef een verklaring waarom Milieudefensie daaraan voldoet.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Kenmerk: …
Milieudefensie voldoet daaraan, omdat …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

Zie afbeelding 2.

2p **15** Milieudefensie wil dat de Tweede Kamer kiest voor een verbod op megastallen. Daarom hebben ze mensen opgeroepen om te tekenen tegen megastallen.

→ Wat kan Milieudefensie nog meer doen om te proberen om een verbod op megastallen te krijgen?
Noem **twee andere** mogelijkheden dan een (hand)tekeningenactie.

tekst 6

> FNV Bouw ondersteunt vakbonden en soortgelijke organisaties in Centraal- en Oost-Europa en in ontwikkelingslanden. Zowel immaterieel als materieel. Ingezet wordt op: vakbondsrechten, het bestrijden van kinderarbeid en het versterken van de positie van vrouwen.

naar: www.fnvbouw.nl van 4 juli 2011

Lees tekst 6.

2p **16** Hieronder staan enkele uitgangspunten van verschillende politieke stromingen:

1 economische vrijheid
2 gelijke kansen
3 gespreide verantwoordelijkheid
4 grote rol van de overheid
5 internationale solidariteit
6 rentmeesterschap

Vaak hebben belangenorganisaties, zoals de FNV, en politieke partijen standpunten of ideeën die overeenkomen.

→ Welk uitgangspunt van de **PvdA** past bij de eerste zin van tekst 6?
Kies een nummer uit bovenstaand rijtje.

→ Welk uitgangspunt van de **PvdA** sluit aan bij het doel van de FNV om de positie van vrouwen te versterken?
Kies een nummer uit bovenstaand rijtje.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.

Bij de eerste zin van tekst 6: …
Bij het versterken van de positie van vrouwen: …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 7

EU-lidstaten steunen sancties tegen Hongarije

BRUSSEL - De lidstaten van de Europese Unie hebben zich dinsdag uitgesproken voor sancties tegen Hongarije wegens het veel te grote begrotingstekort. De ministers van Financiën steunen de voorstellen van **…** , het dagelijks bestuur van de EU, om Hongarije strenger aan te pakken.

naar: www.telegraaf.nl van 4 januari 2012

1p **17** Wat moet er op de puntjes in tekst 7 worden ingevuld?
A de Europese Commissie
B de Raad van de Europese Unie
C het Europees Parlement

1p **18** Met de invoering van het Europees burgerschap hebben EU-burgers een aantal rechten gekregen. Eén van deze rechten is stemrecht bij bepaalde verkiezingen in een EU-lidstaat.
Bij welke Nederlandse verkiezingen mag iemand met de Duitse nationaliteit, die in Nederland woont, stemmen?
Bij de verkiezingen voor
A de Gedeputeerde Staten
B de gemeenteraad
C de Provinciale Staten
D de Tweede Kamer
E het college van B en W

1p **19** Tussen het idee voor een nieuwe wet en het in werking treden van een wet zit een aantal stappen.
Hieronder volgt een aantal van deze stappen:
1 De Eerste Kamer behandelt het wetsvoorstel.
2 De koningin en verantwoordelijke ministers ondertekenen de wet.
3 De minister geeft ambtenaren opdracht om een wetsvoorstel te maken.
4 De minister houdt een debat met de Tweede Kamer.
5 De publicatie van de wet in het Staatsblad.
6 De Tweede Kamer stemt voor het wetsvoorstel.
Wat is een juiste volgorde bij het tot stand komen van een wet?
A 3-1-4-6-5-2
B 3-4-6-1-2-5
C 4-1-3-6-5-2
D 4-3-1-6-2-5

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 8

‘Vraag maar in de Kalverstraat. Niemand voelt zich Europeaan’

“Ik voel me geen Europeaan, wel ben ik voor Europese samenwerking.” Dat vindt SP-fractievoorzitter Emile Roemer. VVD-fractievoorzitter Stef Blok voelt zich “eerst Nederlander, dan Europeaan”.
Roemer en Blok gingen met elkaar in debat over het onderwerp Europa in het tv-programma Buitenhof. Blok benadrukte dat Europa symbool staat voor vrijheid, terwijl Roemer stelde dat het weinig emoties bij hem oproept. “Ga maar eens in de Kalverstraat vragen. Niemand zegt zich Europeaan te voelen.”

naar: www.trouw.nl van 18 december 2011

Lees tekst 8.

1p **20** Welke functie van de massamedia vervult het tv-programma Buitenhof met het uitzenden van het debat tussen Emile Roemer en Stef Blok?

A aandragen van onderwerpen voor de politieke agenda
B burgers informeren over overheidsbeleid
C controleren van politici
D meningsvorming

1p **21** Er zijn vele monarchieën in de wereld. Niet elke monarchie is een constitutionele monarchie, zoals Nederland.
Wat houdt een constitutionele monarchie in?

A De koning(in) heeft uiteindelijk de absolute macht.
B De koning(in) staat boven de grondwet.
C De macht van de koning(in) is beperkt door de grondwet.
D Het koningshuis is gebaseerd op erfopvolging.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 9

Concert Toppers verboden

De leden van de Toppers kunnen zondag niet op het Jordaanfestival in de binnenstad van Amsterdam optreden.
Gerard Joling, Jeroen van der Boom, Gordon en René Froger zouden aanstaande zondag allemaal op het podium staan. Brandweer en politie zijn echter bang dat het publiek in de verdrukking komt. Daarop besloot de **...** het concert van de Toppers te verbieden.

naar: www.at5.nl van 16 september 2011

1p **22** Wie of wat moet op de puntjes in tekst 9 worden ingevuld?
A burgemeester
B commissaris van de Koningin
C gemeenteraad
D politie

tekst 10

Klacht over de overheid?

Krijgt u geen gehoor bij de overheid? **...** helpt. Elke burger heeft recht op een behoorlijke behandeling bij de overheid. U ook. Laten we duidelijk zijn: meestal gaat dit goed. Maar als u zich onbehoorlijk behandeld voelt, is er **...** . Wij zijn onafhankelijk en onpartijdig. Bij problemen of klachten starten wij een onderzoek.

naar: de website van een instantie

1p **23** Welke instantie moet (tweemaal) op de puntjes in tekst 10 worden ingevuld?
A de Hoge Raad
B de Nationale Ombudsman
C het gerechtshof
D het parlement

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 11

Softdrugs op Urk: verboden

Het gebruik en bezit van softdrugs in de openbare ruimte op Urk is binnenkort verboden. Dat heeft een woordvoerder van de gemeente vandaag gezegd. Heb je een jointje of een paar gram wiet bij je en word je aangehouden, dan kun je meteen een boete krijgen. Landelijk is er een **...** op het gebied van softdrugs, maar met deze regel lapt Urk dat beleid aan zijn laars. Volgens het **...** is het bezit van maximaal vijf gram hasj of wiet toegestaan.

naar: www.spitsnieuws.nl van 16 februari 2011

1p **24** Welke vorm van beleid moet er (tweemaal) op de puntjes in tekst 11 worden ingevuld?

A gedoogbeleid
B opsporingsbeleid
C preventief beleid
D repressief beleid

tekst 12

Nederlanders voelen zich minder onveilig

Gevoelens van onveiligheid onder de Nederlandse bevolking (ouder dan 15) zijn in 2011 iets afgenomen. Volgens cijfers van het Centraal Bureau voor de Statistiek (CBS) voelde een kwart van de Nederlanders zich in 2011 wel eens onveilig. Dat was het jaar daarvoor 26 procent. In 2005 gold dat nog voor één op de drie Nederlanders.

naar: www.telegraaf.nl van 1 maart 2012

1p **25** Op welk soort onderzoek of statistiek zijn de gegevens in tekst 12 gebaseerd?

op

A politiestatistieken
B rechtbankstatistieken
C slachtofferonderzoek

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 13

Meerderheid Liechtenstein tegen legaliseren abortus

Kiezers in Liechtenstein hebben zondag in een referendum een voorstel verworpen om abortus in bepaalde gevallen toe te staan. Het nee-kamp kreeg 52,3 procent. De vorst van het katholieke land, prins Alois, had gedreigd de nieuwe wet tegen te houden.

naar: de Volkskrant van 19 november 2011

1p **26** Criminaliteit is een tijdsgebonden en plaatsgebonden begrip.
→ Geef een verklaring waarom uit tekst 13 blijkt dat criminaliteit een **plaatsgebonden** begrip is.

tekst 14

Aanpak helpt

Amsterdam begon in mei met het op de huid zitten van 600, vaak jonge, criminelen. Een lik-op-stukbeleid, intensieve begeleiding en ingrijpen in gezinnen moet ervoor zorgen dat deze groep uit het criminele circuit komt. De 600 criminelen zijn de afgelopen jaren in totaal 15.000 keer in contact gekomen met de politie.

naar: Spits van 10 november 2011

1p **27** Uit tekst 14 kun je de conclusie trekken dat er sprake is van een bepaald verschijnsel.
Van welk verschijnsel is er sprake?
A klassenjustitie
B recidive
C vandalisme
D zware criminaliteit

1p **28** Maatregelen om criminaliteit te bestrijden kunnen een preventieve en/of een repressieve werking hebben.
Welke werking kan een lik-op-stukbeleid hebben?
A een preventieve en een repressieve werking
B een preventieve werking
C een repressieve werking

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 15

Belg moet voor straf het boek 'Tonio' lezen

Een 30-jarige automobilist moet van een Belgische rechter het boek 'Tonio' van de Nederlandse schrijver A.F.Th. van der Heijden lezen. Het boek gaat over het verlies van zijn zoon door een verkeersongeluk.
De Belg werd in juli door de politie betrapt toen hij onophoudelijk met zijn auto aan het slippen was op een rotonde. Een commissie zal controleren of hij het boek heeft gelezen.

naar: www.refdag.nl van 30 januari 2012

Lees tekst 15.

1p **29** Welk doel van straffen wil de Belgische rechter bereiken met het opleggen van deze straf?

A afschrikking
B genoegdoening aan het slachtoffer
C heropvoeding
D voorkomen van eigenrichting

tekst 16

Twee Kamerleden over de vraag: Straffen we wel hard (genoeg)?

In de politiek in Den Haag klinkt de roep om strengere straffen. Is dat terecht? Ja, vindt Kamerlid Ard van der Steur. Nee, vindt zijn collega Jeroen Recourt.

naar: www.trouw.nl van 5 juli 2011

1p **30** In tekst 16 lees je de mening over strenger straffen van twee Kamerleden van verschillende politieke partijen. De mening van de Kamerleden past bij de visie van de politieke partij en stroming waartoe ze behoren.
Van welke partij is Ard van der Steur lid en van welke partij is Jeroen Recourt lid?

A Van der Steur van de PvdA en Recourt van de VVD
B Van der Steur van de VVD en Recourt van de PVV
C Van der Steur van de VVD en Recourt van de PvdA
D Van der Steur van het CDA en Recourt van de PVV

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

1p **31** Voor overtredingen en misdrijven gelden verschillende maximumstraffen.
→ Wat is de maximale vrijheidsstraf die een rechter kan opleggen voor een overtreding?

tekst 17

Geen boete voor orthodox[1)]-joodse man zonder ID-kaart

Een orthodox-joodse man die vorig jaar in Rijswijk een boete kreeg voor het niet bij zich dragen van identiteitspapieren, hoeft de boete niet te betalen. Dat heeft **...** besloten, meldt een woordvoerder zaterdag.
De man mag van zijn geloof op sabbat (de rustdag in het jodendom) buiten de deur niets bij zich dragen. **...** vindt dat de religieuze plicht zwaarder weegt dan de plicht om te voldoen aan de wettelijke voorschriften in Nederland. De man had voor het niet bij zich hebben van een identiteitsbewijs een boete van 150 euro gekregen.

naar: www.depers.nl van 18 februari 2012

noot 1 iemand die orthodox is, is heel streng in zijn geloof

1p **32** De in tekst 17 beschreven zaak kwam voor de eerste keer voor de rechter.
Wat moet er (tweemaal) op de puntjes in tekst 17 worden ingevuld?
A de Hoge Raad
B de kantonrechter
C de strafrechter
D het gerechtshof

Zie tekst 17.

2p **33** Het OM is in beroep gegaan tegen de uitspraak. In deze rechtszaak botsen twee grondrechten met elkaar.
De meningen over deze zaak verschillen.
→ Vind jij dat de man de boete wel moet betalen, of vind jij dat hij de boete niet hoeft te betalen?
Geef een argument voor je keuze. Je moet uitgaan van een grondrecht in de grondwet.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Boete … (kies uit: wel/niet) betalen,
want in de grondwet staat …
en daarom …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

2p **34** Een rechter kan de volgende soorten sancties opleggen:

1 hoofdstraffen
2 bijkomende straffen
3 maatregelen

→ Geef voor elk van de onderstaande beweringen aan welk soort sanctie erbij hoort.

a Deze zijn in eerste instantie ook bedoeld om de dader tegen zichzelf te beschermen.
b Een voorbeeld hiervan is een geldboete.
c Een voorbeeld hiervan is het intrekken van het rijbewijs als iemand terecht staat voor rijden onder invloed van alcohol.
d Een voorbeeld hiervan is ondertoezichtstelling.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan met het juiste nummer.

a: …
b: …
c: …
d: …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tabel 2

Een aantal geregistreerde misdrijven in Nederland

misdrijf	2010
diefstal en inbraak met geweld	16 340
diefstal en inbraak zonder geweld	642 995
valsheid in geschrift	7 765
heling	5 235
witwassen	255
vernieling en beschadiging	150 585
vernieling aan auto	69 700
discriminatie	430
bedreiging	31 540
rijden onder invloed	49 125
joyriding	290
drugsmisdrijven: harddrugs	10 290
drugsmisdrijven: softdrugs	10 890

naar: Centraal Bureau voor de Statistiek van 23 december 2011

Bekijk tabel 2.

1p **35** Misdrijven staan niet alleen maar in het Wetboek van Strafrecht. Ook in bijvoorbeeld de Opiumwet en de Wegenverkeerswet staan misdrijven.

→ Geef uit tabel 2 een voorbeeld van een misdrijf dat in het Wetboek van Strafrecht staat, een voorbeeld van een misdrijf dat in de Opiumwet staat en een voorbeeld van een misdrijf dat in de Wegenverkeerswet staat.

Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.

Wetboek van Strafrecht: …
Opiumwet: …
Wegenverkeerswet: …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 18

Rotterdammer mishandelt bejaard echtpaar

De politie Rotterdam heeft zondagmiddag een 19-jarige Rotterdammer aangehouden die in de metro een bejaard echtpaar had mishandeld.
De Rotterdammer ging de 80-jarige man te lijf toen deze per ongeluk met zijn rollator tegen hem aanreed. De man kreeg een paar flinke klappen. Ook duwde de verdachte de vrouw van de bejaarde man, die tussenbeide wilde komen. De bejaarde man moest met ernstige hoofdwonden worden overgebracht naar een ziekenhuis.
De politie kon de verdachte snel aanhouden. Hij wordt verdacht van zware mishandeling.

naar: www.nu.nl van 29 mei 2011

Lees tekst 18.

1p **36** De mishandeling kan immateriële gevolgen hebben voor het bejaarde echtpaar.
→ Noem een mogelijk immaterieel gevolg van de mishandeling voor het echtpaar.

2p **37** De positie van slachtoffers in het strafrecht is de laatste jaren verbeterd.
Stel dat de Rotterdammer in tekst 18 voor de rechter moet verschijnen.
→ Welke twee rechten heeft het echtpaar dan?
Kies **twee** nummers uit onderstaand rijtje.
1 Het echtpaar heeft het recht om samen met de officier van justitie te beslissen wat de strafeis wordt.
2 Het echtpaar heeft recht van spreken tijdens de rechtszitting.
3 Het echtpaar kan hoger beroep aanvragen wanneer ze ontevreden is met de veroordeling door de rechtbank.
4 Het echtpaar kan via de officier van justitie om schadevergoeding vragen.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 19

Moord en doodslag mannenzaken

Moord en doodslag zijn zaken voor mannen onder elkaar. Bijna 80 procent van de slachtoffers en 90 procent van de daders is man. “Mannen gaan veel vaker over de schreef”, bevestigt Corine de Ruiter, hoogleraar forensische psychologie in Maastricht. “Dat komt door een combinatie van twee factoren: het hormoon testosteron speelt een rol, naast aangeleerd gedrag van ouders en vrienden. Jongens gaan op de vuist, meisjes spreken kwaad over elkaar. Dat gaat door tot in de volwassenheid.”

naar: de Volkskrant van 22 november 2011

Lees tekst 19.

1p **38** Er zijn verschillende verklaringen voor het feit dat criminaliteit vooral wordt gepleegd door jongens en mannen.
Welke verklaring staat **niet** in tekst 19?

A aangeboren verschillen tussen mannen en vrouwen
B ongelijke macht tussen mannen en vrouwen
C verschillen in socialisatie bij mannen en vrouwen

tekst 20

Het Openbaar Ministerie vervolgt de directeur van een uitzendbureau in Eindhoven wegens fraude. De aanklager schat dat de directeur bijna 1,2 miljoen euro heeft verdiend met valse belastingaangiften en eist dat geld terug.

naar: www.telegraaf.nl van 4 januari 2012

1p **39** Welke groep maakt zich het meeste schuldig aan de soort criminaliteit in tekst 20?

A mannen tussen de 16 en 23 jaar
B mensen uit de lagere sociale klasse
C mensen uit de midden- en hogere sociale klasse
D vrouwen tussen de 20 en 35 jaar

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 21

… Flo Rida

Rapper Flo Rida hoeft van de rechter niet de cel in wegens een dronkemansrit in een peperdure auto. De Amerikaanse artiest werd enkele maanden geleden door agenten staande gehouden, omdat hij nogal over de weg slingerde. De 31-jarige Flo Rida bleek dronken achter het stuur van zijn Bugatti – waarde 1,7 miljoen dollar – te zitten.
Maar, zoals vaker bij sterren gebeurt, bepaalde de rechter dat Flo Rida niet in de cel hoefde te zitten voor het feit dat hij meer dan het dubbele van de toegestane hoeveelheid alcohol in zijn bloed had.

naar: www.spitsnieuws.nl van 13 december 2011

1p **40** Welk begrip moet in de kop van tekst 21 worden ingevuld?
A Eigenrichting
B Klassenjustitie
C Rechtszekerheid
D Witteboordencriminaliteit

tekst 22

Minder fietsen gestolen

In 2009 zijn er weer minder fietsen gestolen dan in 2008. In de strijd tegen fietsendiefstal hebben onder meer de overheid, de fietsenbranche en de politie verschillende maatregelen genomen. De laatste jaren zijn nieuwe fietsen voorzien van een chip in het slot of het frame als uniek kenmerk. Er is een keurmerk gekomen voor fietsenstallingen en fietssloten. Bovendien komen er steeds meer bewaakte en onbewaakte fietsenstallingen in de stad en bij stations, waar fietsen goed op slot kunnen worden gezet.

naar: www.nu.nl van 15 april 2010

1p **41** Er zijn verschillende oorzaken van crimineel gedrag. Uit tekst 22 kun je opmaken dat een maatschappelijke oorzaak van criminaliteit is aangepakt.
Welke maatschappelijke oorzaak is dit?
A De gelegenheid maakt de dief.
B De samenleving wordt steeds anoniemer.
C Er is sprake van een veranderend besef van normen en waarden.
D Slechte levensomstandigheden bevorderen crimineel gedrag.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

tekst 23

Uit gesprekken met gedetineerden uit Midden- en Oost-Europa zou blijken dat deze gedetineerden de Nederlandse straffen laag vinden. Soms willen ze zelfs worden opgepakt om in de cel 'uit te rusten, hun gezondheid te verbeteren, af te kicken of om een tijdje uit de criminaliteit te zijn'.

naar: de Volkskrant van 15 december 2011

1p **42** Uit tekst 23 komt naar voren dat een bepaald doel van straffen **niet** wordt bereikt.
Welk doel wordt **niet** bereikt?
A afschrikking
B beveiliging van de maatschappij
C genoegdoening aan het slachtoffer
D handhaving van de rechtsorde

tekst 24

Vragen van een VVD-raadslid aan het college van B en W over de overlast van hangjongeren in Stadshagen

Geacht College,
Al enige tijd bereiken ons berichten dat de wijk Stadshagen overlast ondervindt van hangjongeren. Vooral de zaterdagavond is hun avond voor vandalisme, drankmisbruik en geluidsoverlast. Zwerfvuil, onder andere bestaand uit gebroken glas, wordt in ruime mate achtergelaten.
Op meldingen bij de politie wordt gereageerd met het antwoord dat er geen mankracht of vervoer beschikbaar is. Zelf de jongelui tot de orde roepen is gestaakt na scheldpartijen en bedreigingen.
De VVD stelt daarom onder andere de volgende vragen:
– Wat zijn de plannen met betrekking tot aanpak van deze problematiek?
– Is het mogelijk de verlichting ter plaatse aan te passen?

naar: www.vvdzwolle.nl van 20 april 2012

2p **43** Uit tekst 24 blijkt dat overlast van hangjongeren zowel een sociaal als een politiek probleem is.
→ Leg dit uit.
Doe het zo: neem het onderstaande over en vul het antwoord aan.
Het is een sociaal probleem omdat …
Het is een politiek probleem omdat …

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.

1p **44** Criminaliteit kan materiële en immateriële gevolgen hebben.
→ Welk gedrag van de hangjongeren in tekst 24 heeft materiële gevolgen?
Geef een verklaring voor je antwoord.

1p **45** De aanpak van criminaliteit en overlast in een bepaalde wijk van een gemeente kan besproken worden in een overleg tussen drie personen (‘driehoeksoverleg’ genoemd).
Tussen welke drie personen is dit overleg?
tussen
A advocaat, burgemeester, rechter
B advocaat, officier van justitie, politiechef
C burgemeester, officier van justitie, politiechef
D burgemeester, politiechef, rechter

1p **46** Wie houdt in een rechtszaak het requisitoir?
A de advocaat
B de officier van justitie
C de rechter
D de verdachte

Bronvermelding
Een opsomming van de in dit examen gebruikte bronnen, zoals teksten en afbeeldingen, is te vinden in het bij dit examen behorende correctievoorschrift, dat na afloop van het examen wordt gepubliceerd.

Beschikbaar gesteld door Stichting Studiebegeleiding Leiden (SSL).
Voor alle eindexamens, zie www.alleexamens.nl. Voor de perfecte voorbereiding op je eindexamen, zie www.sslleiden.nl.